

Původ materiálu

Tomáš Pavelka

Pořadí v lekci

19

Exodus 1-2,10

- Na úvod jsou uvedena jména všech Izraelských kmenů s tím, že každý přišel do Egypta se svou rodinou. To za prvé proto, aby se ukázalo, že příběh pokračuje. Co prožil Abraham, Izák a Jákob, co se naučil Josef a jeho bratři ve všech těch dobrodružstvích předchozích kapitol, to nedělali proto, aby se na to zapomnělo a začínalo se zase od znova. I pro nás je dobré znát příběhy našich předků — a zejm. našich předků ve víře. Prostě proto, abychom znova „neobjevovali Ameriku“, abychom se zejm. mohli poučit z jejich chyb, případně i z toho, co vyřešili dobře.
- Dvanáct praotců je uvedeno také proto, aby bylo vidět, že Izrael se v Egyptě nerozplynul, nestali se z nich „běžní lidé“, ale zachoval si v Egyptě odlišnost. Bůh zůstal se svým lidem i v Egyptě, požehnání otcům přešlo, bez jakýchkoliv zásluh, na syny.
- **Všech, kdo vzešli z Jákobových beder, bylo sedmdesát.** – vzpomeňme, že Ježíš vysílá nejdříve dvanáct a později sedmdesát svých učedníků. Souvislost je zde.
- Ve faraonově řeči je rozpor. Vidí v Izraeli cizí lid a jedním dechem se bojí toho, že odtáhne ze země. Čekali bychom buď-anebo: Buď jsou cizí, tedy může být jen rád, když odejdou, nebo jsou naši, a pak se jich přece není třeba bát. Ale hřích je vždy nesmyslný a hříšní lidé potřebují blízko u sebe někoho, kým by zároveň mohli pohrdat, koho by mohli ponižovat.
- **porodním bábám, z nichž jedna se jmenovala Šifra a druhá Púa** – jen prosté ženy s tehdy opovrhovaným povoláním, jen se v příběhu mihnou, ale pro jejich statečnost známe na věky jejich jméno. Povzbuzení, že i náš, třeba obyčejný, životní příběh má

před Bohem věčný význam a naše jméno bude jednou známo všem věrným, pokud si zachováme statečnou víru.

- **porodní báby se bály Boha** – tj. už se nemuseli bát lidí. Bázeň před Bohem rád přirovnávám k pocitu dítěte za štědrovečerního večera. Vše, co se děje za zavřenými dveřmi kolem stromečku je tajemné, budí vážnost a zároveň touhu tu nádheru vidět. Bázeň před Bohem má něco z úcty k lidem, které máme rádi – BOJÍME se je ranit, zklamat. Na některé věci, které by se jich dotkly, ani nepomýšlíme.
- ač to zní dosti pochmurně, strach je pro člověka zřejmě ta nejsilnější motivace. Máme třeba někoho rádi, něco bychom pro něj rádi udělali, ale bojíme se. Bát se Boha tohle celé obrací: Když jsme třeba jediní, kdo může někomu pomoci, překonáme strach, protože se více bojíme, co by na to řekl Bůh, kdybychom nejednali. To je i případ těch porodních bab.
- **Každého syna ... hodíte do Nilu** – svého druhu humor, protože Mojžíšova matka skutečně Mojžíše „hodí do Nilu“ – a Mojžíš se stane v Egyptě princem. Faraon si chtěl Izraelce držet co nejvíc od těla a teď je bude mít v rodině.
- **Muž z Léviova domu šel a vzal si lévijskou dceru.** Lévijci jsou kmenem kněží, Božích služebníků. Mojžíš je lévijec po otci i po matce, je největší postavou SZ.
- **Když viděla, jak je půvabný** – něžné místo. Dozvídáme se, že Mojžíš, největší z proroků SZ byl kdysi také roztomilým miminkem. Každý z biblických hrdinů je člověkem jako my, jsou nám blízcí, jsou to naši sourozenci. Nejsou nedotknutelní. Naposled dokonce sám Bůh se stal člověkem – novorozencem v jeslích.
- **připravila ze třtiny ošatku** – podobnost s příběhem o Plaváčkovi není náhodná. Tato pohádka je jeden z nejstarších lidských pověstí, vypráví se od pradávna. Promítá se do ní zřejmě poznání, že člověk se rodí z vody, tj. před narozením plave ve vodě v matčině lůně. Podobný příběh se vyprávěl o asyrském Sargonovi, perském Kýrovi atd. Mojžíšova matka záměrně využívá bláhovosti pohanů, kteří jsou ochotni věřit všemu. Písmo popisuje, jak důkladně košík zabezpečila – není to zoufalý čin, ale plán. Proto i posílá Mojžíšovu sestru Mirjam (česky Marii), tehdy sedmiletou, aby se podívala, co se

s košíkem stane.

- Zatímco Mojžíšova matka neponechá nic náhodě, není hříčkou osudu, egyptská princezna bere dítě z vody jako znamení osudu. Pohané jsou otroky okolností, svého prostředí, jejich častý argument je „nemohl jsem jinak“. Kdežto izraelité mohou jednat na okolnostech, na své době, nezávisle.
- Na druhou stranu, egyptská princezna jedná z těch nejlepších pohnutek, jaké člověk může mít – je jí dítěte líto. Egyptanům není líto Izraelců jako celku, ale když vidí tato Egyptanka konkrétní dítě, vlastně důsledek politiky svého otce, prožre. Ale, jak jsme uvedli na začátku, je k tomu bohužel potřeba toto divadlo.
- Musíme ještě dodat, že ač se jednalo o promyšlený plán, že se Mojžíš stane adoptivním synem faraona, asi jeho matkou zamýšleno nebylo. To je řízení boží, které však nejvíce chodí cestami našeho odpovědného jednání, v tomto případě jednání Mojžíšovy matky.
- Jak poznala, že je Mojžíš z hebrejských dětí? Nejspíše podle toho, že byl obřezán. Nebo proto, že bylo nařízeno házet hebrejské chlapce do Nilu, že dobře věděla, co její otec nařídil.
- Mojžíš, nyní už chráněný faraonovou dcerou, může se zase vrátit ke své matce a tam vyrůstat. Zpátky ho už jeho matka přivedla, tedy už chodil. Nedá se jasně určit, jak starý Mojžíš v té době byl, jisté je, že už si na tu dobu pak pamatoval. V další kapitole se totiž půjde, už jako egyptský princ, podívat, jak se daří jeho krajanům.

Návrh výkladu

1. Připomenout, že 70ti členná Jákobova rodina přišla za Josefem, protože zemi, kterou dostali od Boha, byl hlad. V Egyptě zůstali 400 (!) let a za tu dobu se z rodiny stal národ – Izrael. Je to jako kdyby celá vaše rodina odešla do cizí země a pak by z ní byl národ Krausů, Landerů, Pavelků, zrovna tak, jako jsou na světě třeba Češi, Němci nebo Poláci.

2. Egypťané se Izraelců báli, ale zároveň je nechtěli pustit. Je to podobné, jako když vás někdo nemá rád a přece si vás pořád všímá. Často, když nám někdo nedá pokoj, je to pro to, že nám něco závidí – že jsme chytřejší, šikovnější, hodnější. Nedá nám pokoj, jako kdyby nám to naše lepší chtěl vzít.
3. Porodní báby neposlechnou faraona. Člověk nemá poslouchat nikoho, kdo mu říká, aby někomu ubližoval. Báby se bojí Boha a nemusí se tak bát lidí.
4. Mojžíšova matka nachystá věci tak, aby si faraonova dcera myslela, že je to jako v pohádce. (můžeme dodat: Křesťané věří v Boha a tak sice také poslouchají různé pohádky a vymyšlené příběhy, ale nevěří jim. Křesťané nevěří na duchy, strašidla, mimozemšťany a kouzla. Jediný, kdo může dělat zázračné věci, je Bůh)
5. Mojžíš, kterého měli zabít, tak vyrostl u své vlastní maminky. Pamatuje si, kdo jsou jeho rodiče a jeho rodina. Příště se dozvíme, jak ho Bůh poslal vysvobodit Izraelce.
6. Mocného faraona se spoustou vojáků porazily chytrostí a odvalu samé ženy: Porodní báby, Mojžíšova maminka a jeho sedmiletá sestra. A dokonce faraonova vlastní dcera – egyptská princezna. Protože se báli Boha víc než lidí.

Kulisy příběhu

- faraonovi patřila celá země, dokonce i lidi. Myslel si o sobě, že je Bůh, mysleli si to i Egypťané.
- Izraelci museli dělat cihly – museli nanosit hlínu, skoro bláto, pak do ní přidali slámu, ale jí stébla držela pohromadě, pak ji nakrájeli na cihly a usušili na slunci. A těžké cihly pak museli nosit daleko na staveniště.
- Nil je největší řeka v Africe, kolem Nilu roste rákos vyšší než člověk a v Nilu žijí krokodýli. (pokud se na tyto věci nebudeme dětí ptát)

Motivační otázky

- Které národy znáte? Kdo jsou naši sousedi? Který národ je nejpočetnější?
- Co víte o Egyptě? Jak vypadali Egypťané? Jaké velké stavby stojí v Egyptě? Jak to, že dovedli postavit takové velké stavby a kdo je vůbec stavěl?
- Jak se dělají cihly? Uměli byste dělat cihly? Proč to byla těžká práce?
- Jaká zvířata žijí v Nilu a vůbec v Egyptě? Proč si vlastní maminka nemohla Mojžíše nechat a egyptská princezna mohla? Jak to, že ho pak maminka mohla vychovávat?

Aktivita

- děti mohou zkusit vyrábět cihly třeba z plastelíny a udělat jich tolik, aby z nich šlo něco postavit (to by se ale možná víc hodilo až na příště)
- mohou zkusit pouštět v lavoru lodičky ze skořápek, která z nich doplave až na místo, kde se koupe egyptská princezna (panenka)
- nakreslit mohou faraóna, Egypt, Mojžíše, jak plave v košíku, nebo egyptskou princeznu

Odkaz na pracovní list

[19 Poroba Izraele a narození Mojžíše](#)

Kam dále

[NŠ Louny](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[NŠ Louny](#)

Biblický odkaz (kat)

[Exodus 1,1–2,10](#)